

Boix grèvol i galzeran

El boix grèvol i el galzeran, amb els seus fruits de color vermell que contrasten bellament amb les fulles punxegudes (tal com indiquen clarament els termes específics dels seus noms científics, «aquifolium» i «aculeatus»), són dues de les plantes més característiques de l'ornamentació nadalenca. Deu haver contribuït, segurament, a la implantació entre nosaltres del costum de recórrer al boix grèvol i al galzeran per a aquesta funció la mateixa influència de nord enllà que ens va fer admetre l'avet com a arbre de Nadal i que va incorporar al nostre repertori algunes cançons que considerem ja com a pròpies, perquè tot plegat entronca prou bé amb la nostra sensibilitat. Només justificades raons de tipus ecològic limiten avui, com a ornamentació nadalenca, l'acceptació d'aquests elements arboris i arbustius.

El fet que la denominació boix grèvol contingui el mot boix com a primer element fa creure sovint que el boix grèvol i el boix són dues plantes congèneres o afins. En realitat es tracta de dos arbres molt diferents (tenen en comú que sovint es presenten en estat arbustiu), ben allunyats en l'anomenada classificació taxonòmica, ja que no pertanyen ni a la mateixa família. El boix grèvol, anomenat, científicament, *Ilex aquifolium*, presenta, com molts altres vegetals, una sinonímia abundant. Vet aquí els noms populars que li atribueix Francesc Masclans en el seu recull *Els noms vulgars de les plantes a les terres catalanes*: grèvol (molt usual), grèvol de visc, grevoler, arbre de visc, coscoll del vesc, coscó marí, coscoll grec, arbre de mal fruit, hereu, agrifoli (amb una mateixa etimologia que grèvol: del llatí «acrifolium»).

El galzeran, anomenat, científicament, *Ruscus aculeatus*, és un arbust molt allunyat també del boix grèvol. Presenta també, segons Masclans a l'obra citada, una sinonímia profusa: galleran, gallaret, datzerà, boix mascle, boix marí, brusc, brusca, búfol, herba de l'erisipela, herba erisipelera, llorer bord, cirerer de Betlem, cireretes de Betlem, cireretes del bon Pastor, guindes del bon Pastor, cireretes guindes, mata-aranyes. A vegades hom relaciona el nom d'aquest arbust amb el cognom Galceran, com si aquest provingués d'aquell, talment com s'esdevé amb Pi, Alzina, Castanyer, Noguera, Boix, etc. Però sembla que no hi ha cap relació entre aquestes dues formes: galzeran (amb z és, segons Moll, un nom d'origen àrab, i Galceran (amb c, també segons Moll, prové d'un nom de baptisme d'origen germànic, molt usual a l'Edat Mitjana.